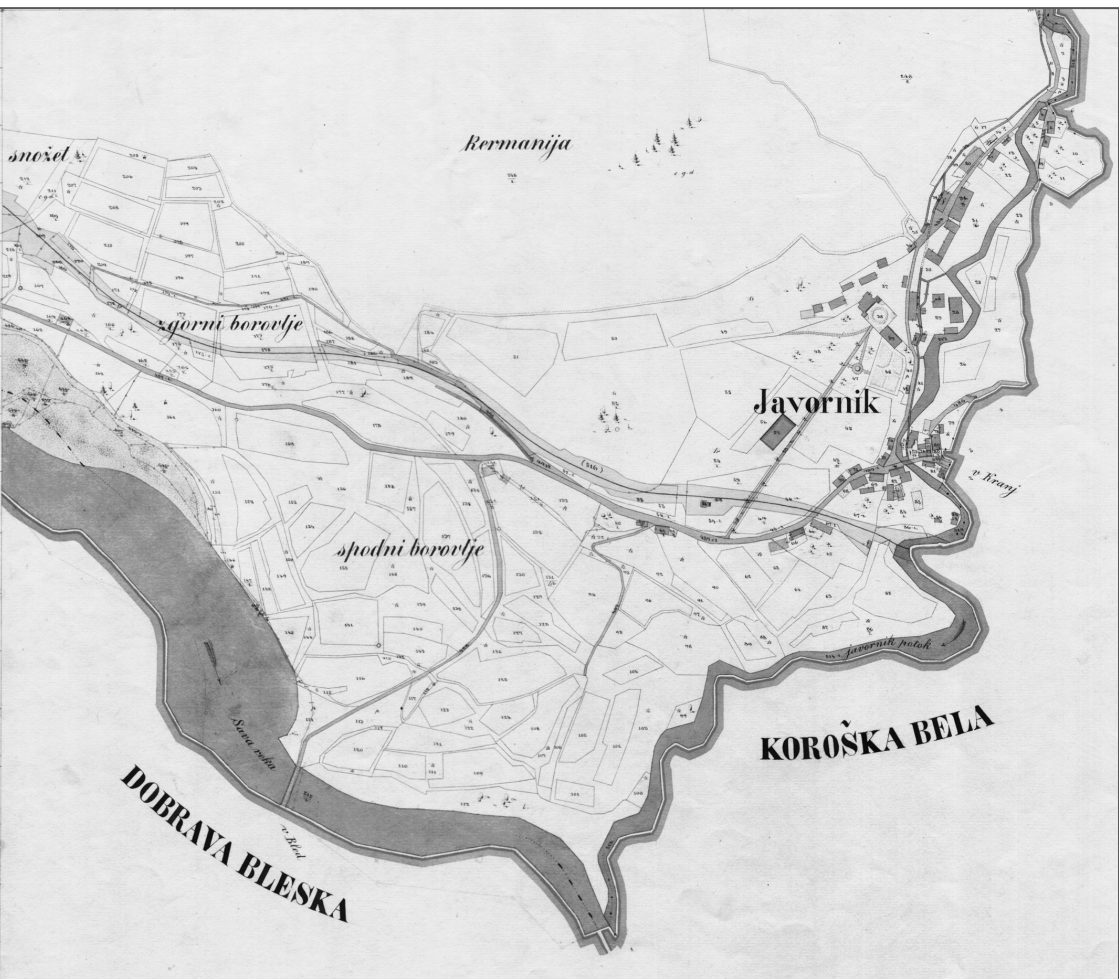

Poselitev Javornika

Na območju Zgornje Gorenjske pod Karavankami ima železarstvo večstoletno tradicijo. O Javorniku je pisal v »Slavi vojvodine Kranjske« tudi Valvazor, saj se je železarstvo iz Karavank preselilo v dolino k potoku Javornik. »Javornik se nahaja na Zgornjem Kranjskem, dve miljii nad mestom Radovljica, pod visokimi snežnimi gorami. Njegovo ime se ga je prijelo od kranjske besede jauerneza, kar pride od javor, ki je vrsta platane, ker tod raste veliko javorja ... « Tudi v Etimološkem slovarju slovenskih zemljepisnih imen je zapisano, naj bi ime izviral od poimenovanja drevesa javor. Mapni kopiji vasi Javornik iz let 1826 in 1868 (leto 1826, Gemeinde Jauerburg, Ilirske province, Kreis Laibach, Bezirk Weissenfels in leto 1868, vas Javornik, na Kranjskem okraj Radovlca, davkarija Kranjska Gora) pričata o poseljenosti tega območja severno od sedanje železniške proge. Območje pod sedanjo cesto oziroma železniško progo ni bilo poseljeno.

Kasneje je železarsko dejavnost nadaljevala Kranjska industrijska družba, predhodnica Železarne Jesenice oziroma sedanje družbe Acroni. Z delom je začela 18. septembra leta 1869 kot tretja delniška družba na Kranjskem in je združevala različne dejavnosti. V tej družbi so našli večino zaposlitev tudi Javorničani, zaradi potrebe po delavcih pa so se ljudje priseljevali tudi od drugod. Pred drugo svetovno vojno je bil Javornik del Občine Koroška Bela, po vojni so ga priključili k Jesenicam. Danes je naselje del največje krajevne skupnosti v občini Jesenice Slovenski Javornik-Koroška Bela. V tridesetih letih preteklega stoletja, se je Javornik raztezal od Markeževega grabna na Jesenicah, od hiše na sedanji Cesti železarjev 19 (nekoč pri Markežu) do potoka Javornik na vzhodu. Sedaj se Slovenski Javornik »začne« malo za domom poklicnih gasilcev na Senožetih in se razteza do potoka Javornik na vzhodu. Del krajevne skupnosti je tudi vzhodni del Tomšičeve ulice (Zaštreka).

Pisatelj Zdravko Slamnik, z umetniškim imenom Pavle Zidar, je v delu Okupacija Javornika o kraju zapisal: »Meje na Javorniku pa niso tekle ostro samo po naših vrtovih, zagrajenih s plotovi, temveč so tekle tudi v samem kraju, saj se je delil na Zgornje in Spodnje Borovlje, na Javornik in Zajavornik ter Zaštreko ... V Zajavorniku je tekla tudi naravna meja med Koroško Belo in Javornikom kot krajem.«

Arhiv Republike Slovenije; k. o. Javornik, L090C07, leto 1868, Vas Javornik na Kranjskem
okraj Radovlca, davkarija Kranjska Gora